

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

27 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nadejda Toma,
Judecători Iurie Diaconu, Victor Boico,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău din 10 septembrie 2018 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2022, declarat de avocatul Igor Dorfman, în numele inculpatului

Rebeja Sergiu XXXX.

Termenul de examinare,
instanța de fond: 09.02.2017 - 10.09.2018,
instanța de apel: 06.09.2021 - 01.02.2022,
instanța de recurs: 04.05.2022 - 27.06.2022.

Asupra recursului menționat, Colegiul Penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău din 10 septembrie 2018, procesul penal în privința lui Rebeja Sergiu, învinuit în baza art. 264¹ alin. (3) Cod penal, a fost încetat din motivul expirării termenului tragerii la răspundere penală, conform art. 60 alin. (1) lit. a) Cod penal, liberându-l de răspundere penală.

Rebeja Sergiu a fost condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal la 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani, cu executare în penitenciar de tip deschis, de la reținere, cu includerea perioadei aflării sub arest de la 26.07.2016 până la 22.09.2016.

De la inculpat s-a încasat în beneficiul părții vătămate Pascari Raisa prejudiciul material în sumă de 44.089,78 lei și moral în mărime de 55.910,22 lei.

2. Instanța de fond a constatat că inculpatul Rebeja Sergiu, la 03.05.2015, orele 06:45, conducând automobilul „Mercedes E200”, n/î XXXX, în mun. Chișinău se deplasa prin interiorul curții blocului locativ nr. 47 de pe str. Gh. Asachi. În timpul deplasării, deoarece avea un mers neadecvat, a fost stopat de către colaboratorul INP a

IGP Olărescu Lucian, care suspectându-l că conduce mijlocul de transport în stare de ebrietate și se impunea documentarea faptului dat, a solicitat la fața locului un echipaj al INP a IGP.

În procesul verificării actelor de către membru al echipajului INP, inspectorul Igor Ursu, a observat că conducătorul auto Rebeja Sergiu prezintă semne evidente că se află în stare de ebrietate. Astfel, că pentru confirmarea și aprecierea gradului stării de ebrietate, conducătorul auto a fost condus la medicul narcolog din cadrul IMSP Dispensarul Republican de Narcologie, unde el categoric s-a refuzat de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei și de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical, prin ce a încălcat cerințele pct. 11 lit. j) al Regulamentului Circulației Rutiere, care prevede că conducătorul de vehicul înainte de plecare și în timpul deplasării este obligat, să se supună, la solicitarea agentului de circulație, procedurii de testare a aerului expirat sau, după caz, examenului medical de recoltare a probelor biologice în vederea constatării alcoolemiei, consumului de droguri ori de alte substanțe psihotrope sau de medicamente cu efecte similare”.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate de organul de urmărire penală în baza art. 264¹ alin. (3) Cod penal, ca refuzul conducătorului mijlocului de transport de la testarea alcoolscopică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical.

Tot el, la 29.05.2015, orele 21:40, conducând automobilul „Opel Vectra”, n/î XXXX, se deplasa prin mun. Chișinău pe str. Ion Creangă din direcția str. Vissarion Belinski în direcția str. Eugen Coca.

În timpul deplasării, ajungând în dreptul blocului locativ cu nr. 24/1 de pe str. Ion Creangă, se deplasa cu viteză sporită, nu a manifestat prudență la trafic și anume nu a ținut permanent seama de totalitatea factorilor ce caracterizează condițiile rutiere, existența unor obstacole pe sectoarele drumului, intensitatea și nivelul de organizare a traficului rutier, de care trebuie să țină cont fiecare conducător, ignorând astfel cerințele pct. 45 (1) și (2) a Regulamentului Circulației Rutiere care indică că conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori: starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii, condițiile rutiere, situația rutieră, iar în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului, la fel a încălcat și cerințele pct. 46 lit. c) al aceluiași regulament, potrivit căruia conducătorul de vehicul trebuie să manifeste prudență sporită și în caz de necesitate, să reducă viteza până la limita care i-ar garanta siguranța traficului sau chiar să oprească, în cazurile în care se deplasează pe lângă: c) vehicule de rută oprite în stații ”, precum și cerințele pct. 47 (1) lit. (a) al aceluiași regulament care prevede, că „limitele maxime de viteză a vehiculelor pe drumurile publice sânt; a) în localități - 50 km/h și ca rezultat cu partea frontală față dreaptă a automobilului a comis tamponarea pietonului Pascari Ivan, care se afla angajat în traversarea carosabilului de la dreapta spre stânga relativ deplasării mijlocului de transport.

În rezultatul accidentului rutier, pietonul Pascari Ivan, primind multiple vătămări corporale, a decedat la fața locului.

Aceste acțiuni au fost calificate în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, ca încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere și de exploatare a unităților de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane.

Instanța a reținut că inculpatul s-a prezentat la primele ședințe de judecată și a declarat personal prin înscris autentic, că recunoaște săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecată să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, iar ulterior nu s-a mai prezentat în instanță, eschivându-se. Astfel, instanța, prin încheierea judecătorească din 14.02.2018 a dispus anunțarea în căutare a inculpatului și aplicarea față de acesta a măsurii preventive ”arestarea preventivă” pe un termen de 30 zile, din data reținerii.

Totodată, ținând cont de prevederile art. 321 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală care statuează că judecarea cauzei în lipsa inculpatului poate avea loc în cazul când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță, a dispus examinarea cauzei în lipsa inculpatului. Posibilitatea examinării cauzei în lipsa acuzatului (inculpatului) este admisă de CtEDO în condițiile în care acestuia îi sunt aduse la cunoștință materialele cauzei.

În rezultatul examinării mijloacelor de probă, vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunilor incriminate a fost dovedită în afară de orice dubiu rezonabil, fiind confirmată pe deplin prin probele administrate și examinate în cadrul ședinței de judecată, care sunt consecutive, coroborează între ele, corespund circumstanțelor și materialelor cauzei penale.

La stabilirea pedepsei pe art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, instanța a ținut cont de prevederile art. 61, 75 Cod penal și de faptul că inculpatul a comis o infracțiune gravă, care se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani, concluzionând că corectarea și reeducarea lui este posibilă, rațională și echitabilă doar prin izolare de societate, stabilindu-i o pedeapsă de 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani.

3. La 02 septembrie 2021, inculpatul a declarat apel, solicitând repunerea în termen, casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitat pe art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal.

Apelantul a invocat că despre existența unei sentințe de condamnare și despre faptul că s-a aflat în căutare, a aflat doar în ziua reținerii pe 24 iulie 2021.

Cu sentința a făcut cunoștință la 20 august 2021, în Penitenciarul nr. 13, împreună cu apărătorul său.

Nu a încălcat Regulamentul circulației rutiere, nu a avut posibilitatea de a evita tamponarea pietonului, care traversa într-un loc nepermis, apărând pe neașteptate.

Conform raportului de expertiză nr. xxxx din 14.09.2016 „din punct de vedere tehnic, conducătorul automobilului „Opel Vectra”, n/î XXXX, deplasându-se cu viteza de 50 km/h și mai mare, nu dispunea de posibilitate tehnică de evitare a tamponării pietonului aplicând metoda frânării.

S-a prezentat în ședințele judiciare de mai multe ori, care din mai multe motive neînțelese, se amânau pentru o altă zi. Anume atunci a fost pus în situația, care ulterior

a generat examinarea superficială a cauzei, fiindu-i încălcat dreptul la un proces echitabil și dreptul la o apărare calificată și eficientă.

La ședința din 29 iunie 2017, înaintat personal o cerere, în care a indicat că își recunoaște vina, se căiește sincer și dorește să-i fie aplicat art. 364¹ Cod de procedură penală. Însă, esența acestei cereri nu i-a fost explicată.

S-a prezentat în ședința din 31.07.2017, care nu a avut loc, iar avocatul i-a spus că nu-i necesară prezența, cauza se va examina în lipsa lui, să nu-și facă griji de rezultat.

Ulterior nu s-a mai prezentat în ședințele judiciare, despre care nu a fost informat de apărare, nici de instanță. A considerat că cauza a fost examinată, iar soluția este favorabilă.

După 31 iulie 2017, nu s-a ascuns, s-a aflat permanent în mun. Chișinău, unde a domiciliat împreună cu familia, fiind angajat în câmpul muncii până în ziua reținerii.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2022, apelul a fost respins, ca depus peste termen.

Instanța de apel a reținut că la data de 02 septembrie 2021, inculpatul a declarat apel împotriva sentinței.

În această ordine de idei, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 10 septembrie 2018, inculpatul nu a fost prezent la deliberarea și pronunțarea sentinței pe cauză respectivă.

Pornind de la principiul previzibilității procesului și disponibilității părților, participanții la proces, care nu au fost prezenți la pronunțarea hotărârii, li se expediază copia acestuia în decurs de 3 zile, astfel participanții la proces nu sunt lipsiți de dreptul de a se interesa de soarta dosarului aflat pe rolul instanței de judecată.

Or, potrivit argumentelor Curții Europene a Drepturilor Omului statuate în Hotărârea din 03 aprilie 2008, în cauza Ponomaryov contra Ucrainei, este obligația părților de a se interesa, la intervale rezonabile, de stadiul procesului de care ele au cunoștință.

În continuare, dispoziția de executare din 26.07.2021, cu anexarea sentinței, a fost expediată în adresa Penitenciarului nr. 13 Chișinău, cu mențiunea că sentința a devenit definitivă la 25.09.2018 (f. d. 196, Vol. II).

Totodată, conform informației obținute de la Penitenciarul nr. 13 Chișinău, s-a atestat că inculpatul a fost reținut la 26.07.2021, în baza sentinței din 10 septembrie 2018. Cu toate că inculpatul în cererea de apel a declarat că a fost reținut la 24 iulie 2021.

În acest sens, relevant este faptul că inculpatul a încheiat contract de asistență juridică la 28.07.2021 (mandat nr. 1288348) cu avocatul Igor Dorfman, unde este indicat și faptul că se împuternicește să acorde asistență juridică în cauza penală în interesele lui Rebeja Sergiu, învinuit pe art. 264 Cod penal – în instanțele de apel și recurs.

Sub acest aspect, avocatul Igor Dorfman a depus cerere prin intermediul poștei electronice, privind luarea de cunoștință cu materialele cauzei penale, fiind înregistrată la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani la data de 05.08.2021 (f.d. 197 - 200 Vol. II), ulterior fiind depusă și la data de 06.08.2021 (f.d. 201, Vol. II).

Însă, avocatul a făcut cunoștință cu materialele cauzei abia la data de 18.08.2021. Iar, cererea de apel a fost semnată de inculpat la data de 02.09.2022, fiind înregistrată cu aceeași dată, adică a fost depusă peste termenul stabilit de atac.

Sub acest aspect, potrivit art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală stabilește că participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței, poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Respectiv, dispoziția de executare a sentinței din 26.07.2021 în privința lui Rebeja Sergiu, condamnat în baza art. 264¹ alin. (3) și art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal a fost expediată de Judecătoria Chișinău la 26.07.2021 în adresa Penitenciarului nr. 13 Chișinău, la acea dată inculpatul a și fost reținut.

Așadar, potrivit regulii generale prescrise de art. 402 Cod de procedură penală, termenul de declarare a apelului este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu prevede altfel. Excepția de la regula dată este reglementată de legiuitor în dispoziția art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, unde se specifică că apelul declarant, după expirarea termenului prevăzut de lege, este considerat ca fiind făcut în termen, dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Totuși, cererea de apel a fost depusă de Rebeja S. la 02 septembrie 2021, adică cu mult peste termenul de 15 zile de la pronunțarea sentinței, dar și de la data când a fost reținut - 26 iulie 2021, când a menționat că a aflat despre sentință.

Așadar, aferent dispozițiilor legale, indicate supra, apelul declarat de inculpat, nu poate fi repus în termen, întrucât nu au fost elucidate motivele întemeiate exhaustiv prevăzute de legiuitor la art. 403 Cod de procedură penală.

Astfel, în cererea de apel lipsesc careva motive ce ar fi confirmat omiterea termenului de atac de către inculpat în vederea circumstanțelor de ordin obiectiv, a căror producere nu depinde de voința titularului dreptului de apel (calamitate naturală, accident, boală, etc.).

Sub acest aspect, necunoașterea legii nu poate constitui un motiv de a justifica omiterea termenului de declarare a apelului de către inculpat.

Deci, în contextul celor statuate, termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui este stabilită exhaustiv prin lege, acesta fiind absolut și având un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Astfel, art. 230 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală prevede că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Potrivit prevederilor art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, raportate la explicațiile din pct. 6.5 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judiciară despre judecarea cauzelor penale în ordine de apel”, cu modificările și completările ulterioare, se specifică că la calcularea termenului de apel se aplică sistemul de unități libere (zile libere) cu posibilitatea

prelungirii termenului până la prima zi lucrătoare, dacă acesta urmează să se sfârșească într-o zi nelucrătoare.

Totodată, la calcularea termenului de apel, nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

De asemenea, reieșind din orientările jurisprudențiale formulate de Curtea Supremă de Justiție, momentul de la care începe să curgă termenul de atac este clar reglementat de lege - el fiind, în mod exclusiv, acela al pronunțării deciziei redactate - nu numai pentru că astfel este reglementată cea mai eficace modalitate de luare la cunoștință a celor hotărâte de instanță, dar și pentru că acest moment este punctul de plecare al unui termen, a cărui depășire duce la decăderea părților din dreptul de a folosi calea de atac.

Respectiv, potrivit formalismului legii procesual-penale, având caracter de garanție egală pentru toate părțile interesate, în sensul dispozițiilor art. 20 din Constituția Republicii Moldova, ca rațiune, satisfacerea imperativului disciplinării activității procesuale prin stabilirea unor termene peremptorii, se impune obligația îndeplinirii în termen a actelor de procedură, sub sancțiunea decăderii din exercițiul dreptului.

Ca atare, neexecutarea în termen a unui drept procesual, conform sancțiunii menționate, duce la pierderea acestuia.

Subsidiar, prin admiterea unui apel tardiv și poziționarea uneia dintre părțile procesului penal pe o treaptă mai avantajoasă decât cealaltă parte, se încalcă vădit principiul egalității armelor, care inter alia prevede că fiecare parte trebuie să beneficieze de o posibilitate rezonabilă de a prezenta cauza sa în condiții care să nu-i plaseze într-o situație net dezavantajoasă în raport cu partea adversă.

În cele din urmă, aplicarea regulilor privind termenele de procedură este susceptibilă de a încălca principiul egalității armelor și a securității raporturilor juridice, în general, în măsura în care fiecare dintre părți nu se vor bucura de aceleași mijloace pentru a prezenta argumentele sale în fața unei instanțe (a se vedea în acest sens, Varnima Corporation International S.A. contra Greciei, nr.48906/06, §27, 28 mai 2009; Ben Naceur contra Franței, nr.63879/00, §32, 3 octombrie 2006; Wynen contra Belgiei, nr. 32576/96, §32 CEDO 2002-VIII).

În lumina celor expuse, raportând cauzei, textele de procedură penală indicate mai sus și statuările din jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, termenul de declarare a apelului a fost omis de către inculpat, din circumstanțe care sunt imputabile inculpatului și nicidecum instanței de judecată.

Prin urmare, apelul inculpatului nu se încadrează în termenul legal, fiind depus tardiv și că motive ce a determinat omiterea termenului de atac nu se constată, iar repunerea apelului inculpatului în termen, în prezenta speță, ar echivala cu avantajarea unei părți în defavoarea alteia, prin extinderea termenului legal de prescripție și revizuire a hotărârilor judecătorești, ceea ce în accepțiunea CtEDO (hotărârea Ghirea versus Republica Moldova) urmează a fi interpretat ca încălcare a principiilor securității juridice cât și a egalității armelor, ceea ce duce la violarea art. 6 CtEDO.

În conformitate cu recomandările oferite de Plenul Curții Supreme de Justiție în pct. 14/1 din Hotărârea nr. 10 din 24 decembrie 2010 „Pentru modificarea și completarea Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005 „Cu

privire la practica examinării cauzelor penale în ordine de apel” în cazul în care apelul este tardiv, judecata nu mai are loc, întrucât instanța de apel nu a fost sesizată în conformitate cu legislația. Deci, instanța nu se expune asupra motivelor invocate de apelant în ședința instanței de apel.

5. Avocatul Igor Dorfman declară recurs ordinar, solicitând casarea deciziei menționate, *cu dispunerea repunerii în termen de declarare a apelului și rejudecării cauzei de către instanța de apel.*

Recurentul invocă că a făcut cunoștință cu materialele cauzei și sentința doar la 18 august 2021, iar la 20 august 2021, în Penitenciarul nr.13, le-a prezentat inculpatului.

Astfel, *termenul de depunere a cererii de apel urmează să înceapă a decurge din 20 august 2021.* Or, anterior, inculpatului nu i-a fost prezentată sentința de condamnare.

În decizia instanței de apel se indică că „...cererea de apel a fost semnată de inculpat la data de 02.09.2022, fiind înregistrată cu aceeași dată, adică a fost depusă peste termenul stabilit de atac”.

Deci, cererea de apel a fost depusă în ziua a 15-a, de la momentul când apărătorul a luat cunoștință cu materialele cauzei și în ziua a 13-a de când a luat cunoștință cu materialele cauzei penale și sentința inculpatul.

Mai mult, cauza a fost examinată în lipsa inculpatului, sentința fiind pronunțată în lipsa acestuia, neexistând careva materiale ce ar demonstra că inculpatul a cunoscut despre pronunțarea sentinței de condamnare.

Dispoziția de executare a sentinței a fost expediată de Judecătoria Chișinău la 26.07.2021 în adresa Penitenciarului nr. 13 Chișinău, însă nu a fost adusă la cunoștința inculpatului.

Instanța de apel incorect a constatat că apelul declarat de inculpat nu poate fi repus în termen, întrucât nu au fost elucidate motivele întemeiate exhaustiv prevăzute de legiuitor la art. 403 Cod de procedură penală. Or, inculpatul a făcut cunoștință cu sentința doar la 20 august 2021, nu i-a fost adusă la cunoștință nici dispoziția de executare.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile din art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar nominalizat pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul Penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect și în raport cu circumstanțele invocate în recursul ordinar, în care nici nu sunt indicate concrete erori de drept, clar definite și raportate la dispozițiile concrete din art. 402 – 404 Cod de procedură penală (*pct. 5. din decizie*), se reține că potrivit circumstanțelor reproduse în pct. 4. din prezenta decizie, instanța de apel legal și întemeiat a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind tardivitatea apelului declarat de avocat, în strictă conformitate cu dispozițiile legii.

Astfel, potrivit art. 338 alin. (1) Cod de procedură penală, partea dispozitivă a hotărârii motivate se pronunță în ședință publică. Conform art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale. Potrivit art. 231 alin. (3), (5) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. Dacă ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează. În corespundere cu art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Potrivit art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei. În corespundere cu art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală, participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței, poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei.

Potrivit jurisprudenței naționale, conform art. 403 CPP repunerea în termen a apelului reprezintă mijlocul procesual prin care titularul dreptului de apel, care nu a putut declara apel din cauze independente de voința lui, este repus în dreptul din care fusese decăzut după expirarea termenului de apel. Repunerea în termen se operează doar având prezente două condiții cumulative: a) întârzierea a fost determinată de motive întemeiate: calamitate naturală, accident, boală ș.a., pe care apreciindu-le, instanța de apel va constata dacă situația invocată de apelant constituie în mod efectiv o cauză de împiedicare a declarării apelului; b) apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. Prin începerea executării pedepsei se înțelege prima zi de reținere a persoanei în cazul pedepsei privative de libertate. Admiterea repunerii în termen produce efectul apelului declarat în termen. În caz contrar, apelul va fi respins. Potrivit art. 404 CPP, apelul peste termen poate fi declarat de către participantul care a lipsit atât la judecată, cât și la pronunțarea sentinței. Pentru exercitarea apelului peste termen, ca și în cazul repunerii în termen, este necesară prezența cumulativă a două condiții: a) partea care dorește să atace hotărârea cu apel să fie absentă atât la judecată, cât și la pronunțarea sentinței; b) cererea de apel să fie înaintată nu mai târziu de 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. Repunerea în termen este o prerogativă a instanței de apel, care urmează să se pronunțe cu motivația respectivă în textul deciziei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 7. - 8.*).

Conform jurisprudenței CtEDO, exigența de publicitate a deciziilor nu trebuie neapărat să ia forma unei lecturi în voce a hotărârii în cazul când hotărârea este publicată, înmănată sau expediată părților. De la data pronunțării hotărârii începe a curge termenul de exercitare a căii de atac. Același fapt este prevăzut și de legislația autohtonă (*Hotărârea în cauza Sutter vs. Elveția*).

Deci, termenul de exercitare a căii de atac începe a curge de la data pronunțării sentinței (*Recomandarea Curții Supreme de Justiție, nr. 37, cu privire la pronunțarea hotărârilor judecătorești în procesul penal*).

În această consecutivitate se atestă că, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, sentința integrală a fost pronunțată la **10 septembrie 2018**, în lipsa inculpatului, dar care a participat la începutul judecării cauzei (*f.d. 170, vol. II*).

Astfel, termenul de 15 zile de declarare a apelului a expirat la sfârșitul zilei de **25 septembrie 2018**.

Totodată, apelul inculpatului a fost semnat și înregistrat la Judecătoria Chișinău, potrivit ștampilei, pe **02 septembrie 2021**, adică peste termenul prevăzut de lege și instanța de apel întemeiat l-a respins ca fiind tardiv (*pct. 3., 4. din decizie*).

Se observă că instanța de apel în mod argumentat, just și conform jurisprudenței naționale, a constatat că întârzierea menționată nu a fost determinată de motive întemeiate, cum ar fi calamitate naturală, accident, boală ș.a., că apelul nu a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei, prin începerea executării pedepsei înțelegându-se prima zi de reținere a inculpatului – 26 iulie 2021 (*f.d. 239*), iar repunerea în termen fiind prerogativa doar a instanței de apel (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 7. - 8.*).

Prin urmare, referirea recurentului la prevederile art. 403 Cod de procedură penală nu este întemeiată, deoarece în speță nu sunt întrunite condițiile prescise în această normă procesuală, adică întârzierea ar fi fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei.

Astfel, în cererea de recurs lipsesc careva motive ce ar fi confirmat omiterea termenului de atac de către inculpat în vederea circumstanțelor de ordin obiectiv, a căror producere nu depinde de voința titularului dreptului de apel (calamitate naturală, accident, boală, etc.).

Mai mult, potrivit art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală, participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei.

Însă, conform procesului-verbal, inculpatul și avocatul au participat în ședințele de judecată, lipsind doar la pronunțarea sentinței, apelul nu a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei, prin începerea executării pedepsei înțelegându-se prima zi de reținere a inculpatului – 26 iulie 2021 (*f.d. 239*), deci prevederile enunțate nu sunt aplicabile speței.

Este de menționat că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, termenul de apel este un termen legal și imperativ, astfel încât nerespectarea lui atrage decăderea din exercițiul dreptului de a declara apel și nulitatea oricărei cereri de apel înaintate după expirarea acestui termen (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, pct. 6.*).

Împrejurările enunțate denotă în mod concludent, că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent, că hotărârea instanței de apel cuprinde motive clare și legale pe care se întemeiază soluția, și că recursul ordinar este vădit neîntemeiat.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Prin urmare, odată ce este vădit neîntemeiat, recursul de pe rol urmează a fi declarat inadmisibil.

7. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal,

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Igor Dorfman, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2022, în privința inculpatului Rebeja Sergiu XXXX, pe motiv că este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, fiind pronunțată integral la 29 iulie 2022.

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Iurie Diaconu

Victor Boico

